

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Gorchymyn Cynllun Masnachu Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr 2020.

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Cynllun Masnachu Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr 2020. Rydw i'n fodlon bod y buddiannau'n cyfiawnhau'r costau tebygol.

Lesley Griffiths
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
15 Gorffennaf 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae'r Gorchymyn hwn yn sefydlu cynllun masnachu allyriadau nwyon tŷ gwydr er mwyn annog y sectorau pŵer, diwydiant ac awyrennau i leihau allyriadau mewn modd cost-effeithiol. Bydd Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn dechrau ar 1 Ionawr 2021 er mwyn sicrhau bod polisi prisio carbon ar waith pan fydd y DU yn rhoi'r gorau i fod yn rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE.

Mae'r Gorchymyn yn rhoi manylion ynghylch cwmpas cyfranogwyr, yr uchelgais amgylcheddol a nodir gan drywydd lwfansau a'r cap sydd arnynt, gofynion o ran monitro, adrodd a dilysu, codi tâl, cydymffurfio a gorfodi, cosbau ac apeliadau, ac adolygiadau o gynlluniau.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Mae Rhan 3 o Atodlen 3 i Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd 2008 yn nodi bod rhaid i gynllun masnachu allyriadau sy'n berthnasol i Gymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon – fel yn yr achos hwn – gael ei sefydlu drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Rhagnodir gweithdrefn briodol ar gyfer Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor yn adran 48 o'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd. Oherwydd bod y Gorchymyn yn sefydlu cynllun masnachu, bydd y weithdrefn gadarnhaol yn cael ei defnyddio.

Gan y bydd Senedd y DU yn craffu ar y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor, ni ystyrir ei bod yn rhesymol ymarferol i'r offeryn hwn gael ei greu na'i osod yn ddwyieithog.

Mae angen deddfwriaeth ychwanegol oherwydd nid yw'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd¹ yn caniatáu i lwfansau allyriadau gael eu dyrannu mewn cynllun masnachu yn gyfnewid am daliad (h.y. arwerthu). Mae Llywodraeth y DU wedi gosod Bil Cyllid, ac mae cymal 93 yn hwnnw yn rhoi'r pŵer iddi sefydlu rheolau ar gyfer arwerthu mecanweithiau a lwfansau allyriadau er mwyn cefnogi sefydlogrwydd y farchnad. Ar 24 Mehefin 2020, fe wnaeth Llywodraeth Cymru sicrhau bod y Senedd yn rhoi caniatâd i Lywodraeth y DU ddeddfu ar ffurf cymal 93.

Bydd mân elfennau ac elfennau ychwanegol Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn cael eu cyflwyno drwy ail offeryn a fydd yn cael ei osod gerbron y Senedd fis Tachwedd 2020. Ar ôl iddo gael ei lunio, bydd hwn yn diwygio'r offeryn gweithdrefn gadarnhaol ac yn cynnwys darpariaethau ar gyfer dyrannu am ddim a chofrestru Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU. Gan na ragwelir y bydd yr offeryn hwn yn cynnwys unrhyw ddarpariaethau y gallent fod wedi'u cynnwys yn adran 48(3) o'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd, bydd y weithdrefn negyddol yn cael ei defnyddio.

¹ Paragraff 5(4) yn Atodlen 2.

3. Cefndir deddfwriaethol

Mae Adran 44 o'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd yn rhoi'r pŵer i greu offeryn er mwyn rhoi cynllun masnachu ar waith sy'n ymwneud ag allyriadau nwyon tŷ gwydr. Mae modd i'r "awdurdod cenedlaethol presennol" (Gweinidogion Cymru, Gweinidogion yr Alban, Gweinidogion Gogledd Iwerddon neu'r Ysgrifennydd Gwladol) ymarfer y pŵer hwn. Mae Adran 47 o'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd yn diffinio Gweinidogion Cymru fel yr awdurdod cenedlaethol perthnasol ar gyfer materion sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd; neu faterion sy'n ymwneud ag annog neu gyfyngu ar derfynau gweithgareddau yng Nghymru sy'n cynnwys allyriadau nwyon tŷ gwydr, ac eithrio gweithgareddau sy'n ymwneud â chwilio am olew a nwy alltraeth ac elwa arnynt.

Mae'r weithdrefn statudol ar gyfer rhoi cynllun masnachu ar waith wedi'i nodi yn Rhan 3 o Atodlen 3 i'r Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd. Mae'n rhaid i gynllun masnachu ledled y DU gael ei sefydlu gan Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor (paragraff 9 o Ran 3 o Atodlen 3). Yn unol â pharagraff 11, cyn gallu argymhell bod Ei Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor yn gwneud y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor, rhaid i ddrafft o'r offeryn sy'n cynnwys y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor gael ei osod gerbron pob un o Dai'r Senedd a'r deddfwriaethau datganoledig, a chael ei gymeradwyo ganddynt. Os caiff ei gymeradwyo gan bob un o'r rhain, bydd y Gorchymyn yn mynd i'r Cyfrin Gyngor fis Tachwedd 2020 a bydd yn dod i rym ddiwrnod ar ôl iddo gael ei wneud.

4. Diben y deddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Diben y Gorchymyn hwn yw sefydlu cynllun masnachu allyriadau nwyon tŷ gwydr ledled y DU er mwyn annog sefydliadau i leihau allyriadau mewn modd cost-ffeithiol, a fydd yn cyfrannu at dargedau lleihau allyriadau'r DU a'i nod o ran sero net. Mae llywodraethau pedair gwlad y DU wedi cytuno ar safbwyntiau polisi ar gyfer Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU, a fydd yn dod i rym ar 1 Ionawr 2021, ac maent wedi'u nodi yn Ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad ar Ddyfodol Prisio Carbon, a gyhoeddwyd ar 1 Mehefin 2020.

Mae rhychwant tiriogaethol y Gorchymyn hwn yn cynnwys Cymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae'r Gorchymyn yn effeithio ar ddiwydiant a'r sectorau pŵer ac awyrennau. Mae Atodlen 1 i'r Gorchymyn yn nodi'r hediadau sydd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Masnachu Allyriadau'r DU a'r holl hediadau sydd wedi'u hepgor. Mae Atodlen 2 yn nodi cwmpas y gweithgareddau o fewn gosodiadau sefydlog sydd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Masnachu Allyriadau'r DU.

Mae hwn yn disodli'r polisi cysylltiedig â chyfranogiad y DU yn System Masnachu Allyriadau'r UE, a fydd yn dod i ben ar ddiwedd y Cyfnod Pontio ar 31 Rhagfyr 2020 (yn amodol ar rwymedigaethau'r DU yn y Cytundeb Ymadael yn unol ag Erthygl 96(2) sy'n ymwneud â chydymffurfio yn 2020 a'r Protocol ar Iwerddon/Gogledd Iwerddon). Byddai hyn hefyd yn golygu y gallai fod yn bosibl cael cyswllt rhwng Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU a System Masnachu Allyriadau'r UE, neu fod modd ystyried hynny, yn amodol ar drafodaethau Llywodraeth y DU ynghylch perthynas â'r UE yn y dyfodol.

5. Ymgynghoriad

Mae manylion yr ymgynghoriad wedi cael eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol isod.

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

6. Cefndir

Mae'r Cynllun Masnachu Allyriadau yn bolisi allweddol ar gyfer lleihau allyriadau yn y sector pŵer, mewn diwydiannau ynni-ddwys, ac yn y sector awyrennau (y 'sectorau a fasnachir'). Mae angen i'r Llywodraeth ymyrryd er mwyn sicrhau bod allyriadau o sectorau sy'n dod o dan System Masnachu Allyriadau'r UE ar hyn o bryd, yn parhau i fod yn rhan o bolisi prisio carbon ar ôl i'r DU adael yr UE.

Amcan y polisi yw cymell sectorau sydd wedi'u cynnwys yn System Masnachu Allyriadau'r UE i leihau allyriadau mewn modd cost-ffeithiol, gan gydbwysu'r uchelgais hwn â pha mor gystadleuol yw diwydiant y DU.

Mae rhoi pris ar garbon yn cymell cwmnïau i leihau allyriadau mewn modd cost-ffeithiol a niwtral o ran technoleg, gan alluogi'r sector preifat i fuddsoddi mewn mesurau a thechnolegau i leihau allyriadau. Bydd sefydlu cynllun ledled y DU yn sicrhau bod polisi prisio carbon yn parhau er mwyn annog y sectorau pŵer, diwydiant ac awyrennau i ddatgarboneiddio. Roedd y sector a fasnachir yn gyfrifol am oddeutu 46% o allyriadau Cymru yn 2018; felly, mae hwn yn bolisi allweddol mewn cyfres o ymyriadau i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr o Gymru, gan reoli materion sy'n ymwneud â pha mor gystadleuol yw busnesau.

Mae llawer o'r nodweddion dylunio yn adlewyrchu System Masnachu Allyriadau'r UE, sy'n rhoi parhad i fusnesau ac yn hwyluso cysylltiadau â system yr UE. Fodd bynnag, i gydnabod yr ymrwymiad ledled y DU i symud tuag at allyriadau nwyon tŷ gwydr sero net erbyn 2050, mae'r cap sydd wedi cael ei osod 5% yn is na chyfran dybiannol y DU o gap System Masnachu Allyriadau'r UE. Roedd y penderfyniad hwn yn seiliedig ar ddealltwriaeth o allyriadau presennol o'u cymharu â'r cap tybiannol, a oedd yn nodi y byddai gor-gyflenwad o lwfansau pe na baem yn gostwng y cap.

Efallai y bydd angen addasu'r cap ymhellach er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â'n huchelgeisiau o ran sero net. Bydd y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd yn rhoi cyngor ar lwybr tuag at sero net ym mis Rhagfyr, ac rydyn ni wedi ymrwymo i ymgynghori ynghylch unrhyw newidiadau i'r cap cyn pen 9 mis, ac i roi'r newidiadau gofynnol ar waith erbyn 1 Ionawr 2023 os yw hynny'n bosibl, ac erbyn 1 Ionawr 2024 fan bellaf.

Gan gymryd mai bwriad y Gorchymyn hwn yw gweithredu ochr yn ochr â darnau eraill o ddeddfwriaeth er mwyn sefydlu Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU, nid oedd yn briodol cynnal nifer o Asesiadau Effaith Rheoleiddiol darniog

ond, yn hytrach, cynhaliwyd un asesiad effaith hollgynhwysol o'r polisi yn ei gyfanrwydd.

Cafodd asesiad effaith manwl o'r cynllun ledled y DU ei gyhoeddi ochr yn ochr ag ymateb cyfun y llywodraeth i'r ymgynghoriad, ac mae ar gael yma:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/889038/The_future_of_UK_carbon_pricing_impact_assessment.pdf

7. Opsiynau

Cafodd yr opsiynau canlynol eu hasesu.

Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU sy'n sefyll ar ei ben ei hun

Fe wnaethom ni asesu'r dyluniad a nodwyd yn nogfen ymateb y llywodraeth ar gyfer Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU, yn ystod ei flynyddoedd gweithredol cychwynnol (o 2021 i 2024). Bwriad y system hon yw cyflawni'r amcanion polisi a nodir uchod fel system sy'n sefyll ar ei phen ei hun, gan hefyd ddarparu llwyfan i negodi system gysylltiedig â System Masnachu Allyriadau'r UE, os yw hynny er budd pennaf y ddau barti.

Y sefyllfa bresennol

Caiff yr opsiwn polisi ei gymharu â sefyllfa wrthffeithiol, sef bod y DU yn parhau i fod yn rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE yn ystod Cam IV y system. Mae hyn yn cynrychioli'r prif bolisi a fyddai wedi mynd i'r afael ag allyriadau nwyon tŷ gwydr yn y sectorau a fasnachir pe bai'r DU wedi aros yn rhan o'r UE.

Roedd cyfyngiadau sylweddol ar opsiynau pellach. Mae llywodraethau pedair gwlad y DU wedi ymrwmo i barhau â pholisi prisio carbon statudol ar ôl i'r DU adael yr UE. Mae sefydlu cynllun i olynu System Masnachu Allyriadau'r UE yn un o'r meysydd fframwaith cyffredin y cytunwyd arnynt ar y cyd.

Mae polisi Cynllun Masnachu Allyriadau tymor hir, gan gynnwys cytundeb cysylltu, yn amodol ar drafodaethau sy'n mynd rhagddynt rhwng Llywodraeth y DU a'r UE, ac felly nid yw cynnal dadansoddiad meintiol o hyn o fewn cwmpas yr Asesiad Effaith hwn.

8. Costau a buddion

Costau a buddion Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU ledled y system

Mae'r asesiad yn ystyried blynyddoedd cychwynnol Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU (2021-2024) yn seiliedig ar y dyluniad a nodwyd yn ymateb y llywodraeth:

- cap ar allyriadau sydd wedi'i seilio ar 5% o ostyngiad yng nghyfran dybiannol y DU o System Masnachu Allyriadau'r UE.

- dyraniad am ddim ar sail cyfran dybiannol y DU o System Masnachu Allyriadau'r UE;
- pris cadw ar gyfer arwerthu trosiannol, sy'n dechrau ar £15 y lwfans.

Ar gyfer y dadansoddiad isod, 2019 yw Blwyddyn y Sail Brisiau, 2019 yw Blwyddyn y Gwerth Presennol, a 6 blynedd yw'r cyfnod.

Mewn perthynas â'r sefyllfa wrthffeithiol, dyma'r costau allweddol â gwerth ariannol ledled y DU ar gyfer Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU:

- y gost mae cwmnïau'n ei hysgwyddo i leihau eu hallyriadau er mwyn bodloni'r cap h.y. cost 'adnoddau' (£25 i 59 miliwn);
- costau gweinyddol y cwmnïau er mwyn cydymffurfio â'r polisi newydd (£4m);
- costau gweinyddol y llywodraeth (gan gynnwys rheoleiddwyr) er mwyn sefydlu a gweinyddu'r polisi (£7m).

Gyda'i gilydd, amcangyfrifir bod ystod y costau â gwerth ariannol ar gyfer y sefyllfa wrthffeithiol rhwng £36 a 70m (gwerth presennol).

Mewn perthynas â'r sefyllfa wrthffeithiol, mae'r costau allweddol heb werth ariannol ledled y DU ar gyfer Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn cynnwys:

- y posibilrwydd bod busnes y DU yn mynd yn llai cystadleuol mewn perthynas â chystadleuwyr rhyngwladol, os bydd costau carbon uwch yn arwain at gostau cynhyrchu uwch ac yn cael effaith sylweddol ar elw a'r gyfran o'r farchnad;
- y posibilrwydd o ollyngiadau carbon o ganlyniad i werthoedd carbon uwch;
- cynnydd posibl yn y costau i ddefnyddwyr os bydd costau carbon uwch i fusnesau yn cael eu pasio ymlaen ar ffurf prisiau uwch.

Fodd bynnag, nid ydym yn disgwyl i'r costau hyn ymddangos i raddau arwyddocaol gan nad ydym yn disgwyl gwahaniaeth arwyddocaol rhwng y gwerthoedd carbon yng Nghynllun Masnachu Allyriadau'r DU a'r gwerthoedd yn y sefyllfa wrthffeithiol.

Mewn perthynas â'r sefyllfa wrthffeithiol, y prif fudd â gwerth ariannol yn y sefyllfa o ran polisi yw'r budd carbon, sy'n cynrychioli'r budd i gymdeithas ar ffurf allyriadau is yn y sectorau sy'n rhan o Gynllun Masnachu Allyriadau'r DU. Ar sail dyluniad enghreifftiol Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU, rydyn ni'n disgwyl i allyriadau leihau mwy nag y byddent yn y sefyllfa wrthffeithiol. Amcangyfrifir mai £102 i 160m (gwerth presennol) fyddai ystod y budd â gwerth ariannol yn y sefyllfa wrthffeithiol ar gyfer y cynllun cyfan ledled y DU.

Mewn perthynas â'r sefyllfa wrthffeithiol, dyma'r prif fuddion heb werth ariannol:

- y posibilrwydd o wella ansawdd aer os bydd y polisi'n arwain at leihau gweithgareddau sy'n cynhyrchu llygryddion, yn ogystal ag allyriadau nwyon tŷ gwyr;
- y posibilrwydd o effeithiau tymor hir cadarnhaol ar ba mor gystadleuol yw busnes y DU o'i gymharu â chystadleuwyr rhyngwladol, os bydd

gwerthoedd carbon uwch yn arwain at fwy o arloesi a buddsoddi mewn prosesau a thechnolegau carbon isel newydd;

- datgarboneiddio mwy effeithlon a chost-effeithiol os bydd y polisi'n arwain at leihau allyriadau drwy ddefnyddio'r dulliau lleiaf costus;
- Buddion ehangach yn sgil twf yr economi werdd a'r economi gylchol.

Gan ystyried popeth, yr amcangyfrif gorau o'r Budd Net (Gwerth Presennol) yw rhwng £66 miliwn a £92 miliwn.

Effeithiau yng Nghymru

Bydd cwmpas Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn ystod ei gam cyntaf yr un fath â System Masnachu Allyriadau'r UE yng Ngham IV ar gyfer y sectorau sefydlog. Felly, mae'r asesiad canlynol yn seiliedig ar ddata sy'n ymwneud â chyfranogwyr presennol System Masnachu Allyriadau'r UE.

Yn 2019, roedd 72 gosodiad sefydlog yng Nghymru, o blith tua 1,000 yn y DU, yn rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE. Ar ôl hepgor y gosodiadau sy'n debygol o optio allan o'r prif bolisi o dan gynlluniau optio allan ar gyfer allyrwyr bach a bach iawn, mae 62 gosodiad ar ôl o'r 655 sydd yn y DU i gyd yn ôl amcangyfrifon (tua 9% o'r cyfanswm sydd yn y cynllun cyfan). Mae ystod y gweithgareddau mae'r cyfranogwyr o Gymru sy'n rhan o'r cynllun yn eu cwmpasu yn cynnwys llosgi tanwyddau ffosil ac amrywiaeth o weithgareddau diwydiannol, gan gynnwys cynhyrchu haearn bwrw neu ddu, cynhyrchu neu brosesu metelau fferrus, puro olew mwynol, cynhyrchu papur neu gardfwrdd, cynhyrchu clincer sment, cynhyrchu cemegion organig mewn swp, a chynhyrchu gwlan mwynol.

Roedd allyriadau cyfranogwyr Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn gyfrifol am 46% o gyfanswm yr holl allyriadau o Gymru yn 2018, sy'n sylweddol uwch na'r lefel ledled y DU, sef tua 30%. Mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod Cymru yn allforiwr trydan net a bod ganddi gyfran uwch o weithgarwch diwydiannol (ac allyriadau yn sgil hynny), er enghraifft, ein gweithfeydd dur mawr, purfeydd olew a gweithfeydd sment, o'i gymharu â gwledydd eraill y DU. Felly, mewn egwyddor, bydd effaith y polisi ar y llwybr lleihau allyriadau cyffredinol yn fwy yng Nghymru. Fodd bynnag, oherwydd mai diben y cynllun yw darparu datgarboneiddio cost-effeithiol ar draws holl gyfranogwyr y cynllun, ac nad yw potensial datgarboneiddio gweithredwyr unigol na'u hawydd i fuddsoddi yn hysbys, does dim modd amcangyfrif yn hyderus swm penodol ar gyfer lleihau allyriadau yng Nghymru.

Dylid nodi bod ansicrwydd sylweddol ynghylch dyfodol gweithgarwch diwydiannol ac allyriadau cysylltiedig yng Nghymru o ganlyniad i gystadleuaeth fyd-eang, ar ben effeithiau pandemig y coronafeirws. Yn ogystal â hyn, nid oes manylion ynghylch cyfleoedd atal a'r awydd i fuddsoddi ar lefel gosodiadau ar gael yn gyhoeddus. Felly, mae'r asesiad canlynol yn darlunio graddfa bosibl yr effaith ond ni ddylid ei ystyried yn amcan cadarn.

Costau i fusnesau (cyfranogwyr y cynllun)

I raddau helaeth, bydd y costau gweinyddol i fusnesau yng Nghymru yn debyg i'r rhai y byddent eu hysgwyddo o aros yn System Masnachu Allyriadau'r UE. Mae'r llywodraeth yn talu'r gost o sefydlu system TG, ac nid yw'r gofynion adrodd yn ychwanegu costau gweinyddol. Bydd y system ganiatáu hefyd yn cael ei lliniaru i'r graddau mwyaf posibl.

Mae mecanweithiau wedi cael eu cyflwyno i'r cynllun er mwyn rheoli prisiau carbon eithafol, gan sicrhau bod cymhelliant i ddatgarboneiddio ond bod busnesau hefyd yn cael eu hamddiffyn yn erbyn costau uchel iawn. Mae hyn yn cynnwys pris cadw o £15 y lwfans ar gyfer arwerthu. Yn ogystal â hyn, caiff lwfansau am ddim eu dyrannu i rai gosodiadau diwydiannol er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn gystadleuol yn fyd-eang. Bydd y fethodoleg dyrannu yn adlewyrchu hynny yng nghanam 4 System Masnachu Allyriadau'r UE.

Drwy gymhwyso cyfran o gostau'r DU gyfan i gyfranogwyr o Gymru (yn seiliedig ar 9% o'r gosodiadau sydd yng Nghymru) mae graddfa ddangosol y costau ychwanegol, o'u cymharu â'r sefyllfa wrthffeithiol, rhwng £2.25 miliwn a £5.31 miliwn yn ystod yr un cyfnod o 6 blynedd. Gan briodoli costau fel cyfran o gyfanswm y costau (tua 15%) mae graddfa ddangosol y costau ychwanegol, o'u cymharu â'r sefyllfa wrthffeithiol, rhwng £3.75 miliwn a £8.85 miliwn yn ystod yr un cyfnod o 6 blynedd. Fodd bynnag, dangosol yn unig yw'r ffigurau hyn o ganlyniad i nifer y newidynnau sy'n effeithio ar gostau.

Bydd i ba raddau mae'r costau hyn yn arwyddocaol i fusnesau unigol yn dibynnu ar ystod eang o ffactorau ac yn amrywio yn dibynnu ar nodweddion y busnes yr effeithir arno, a swm y dyraniad am ddim mae'n ei gael. Fodd bynnag, gallai costau carbon uwch yn y tymor byr gynyddu cynaliadwyedd ein sylfaen ddiwydiannol hefyd, drwy roi mwy o gymhelliant i fusnesau arloesi a buddsoddi mwy mewn technolegau carbon isel, a fydd yn eu gwneud yn fwy cystadleuol yn y tymor hir.

Felly, mae'r canlynol yn dangos cyfanswm costau cydymffurfio dwy sefyllfa ddangosol yn seiliedig ar £15 am bob tonnell o CO₂e (y Pris Cadw ar gyfer Arwerthu) a £32 am bob tonnell o CO₂e. Ar sail y 8.06 miliwn o lwfansau yr oedd gofyn i'r cyfranogwyr o Gymru oedd yn rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE eu prynu yn 2019, byddai'r gost flynyddol i fusnesau rhwng £120.9 miliwn a £257.93 miliwn. Dylid nodi bod allyriadau'r System Masnachu Allyriadau yn 2018 a 2019 yn debyg ar y cyfan, ar ôl gweld gostyngiad o 3.5 miliwn o dunelli rhwng 2017 a 2018 o ganlyniad i nifer o ffactorau, gan gynnwys allbwn sylweddol is o orsaf bŵer Aberddawan.

Mae nifer y lwfansau y bydd angen i fusnesau o Gymru eu prynu yn amrywio o un flwyddyn i'r llall, a gall newidiadau yng nghynhyrchiant rhai o'n prif safleoedd – ac a yw'r safleoedd yn cael lwfansau am ddim – effeithio ar hyn, yn ogystal â'r tywydd (mae angen mwy o allbwn o'n gorsafoedd pŵer tanwydd ffosil yn ystod gaeafau oer a llonydd) a rhoi mesurau effeithlonrwydd ynni a mesurau datgarboneiddio eraill ar waith. Gan ystyried nifer y newidynnau, a'r effaith fawr

y bydd penderfyniadau masnachol rhai busnesau penodol yn ei chael ar gyfanswm yr allyriadau, does dim modd amcangyfrif yn fanwl.

Mae cydbwysu mesurau lliniaru yn nyluniad y cynllun a phennu pris cadw cymharol geidwadol ar gyfer arwerthu yn sicrhau bod busnesau'n gallu pontio'n esmwyth a bod dim gormod o gostau ychwanegol.

Costau i Lywodraeth Cymru

Y prif gostau fydd y llywodraeth yn eu hwynebu yn sgil sefydlu Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU fydd costau systemau TG – cofrestrfa i gadw lwfansau allyriadau a system ar gyfer caniatáu, monitro, adrodd a dilysu (PMRV). Bydd y ddwy system yn disodli systemau cyfatebol yr UE y mae'r DU yn cael mynediad atynt ar hyn o bryd.

Mae'r rhan fwyaf o'r gost ar gyfer y ddwy system hyd yn hyn wedi cael ei hariannu drwy gronfa Llywodraeth y DU ar gyfer ymadael â'r UE. Fodd bynnag, o 2021/22 ymlaen, bydd disgwyl i bob llywodraeth gyfrannu at y costau o ddatblygu'r system PMRV, a thuag at wella'r ddwy system yn y dyfodol. Gan ddefnyddio fformiwla Barnett, amcangyfrifir y bydd Llywodraeth Cymru yn wynebu rhwng £80,000 a £120,000 o gostau yn 2021/22. Ar ôl hynny, rhagwelir y bydd y costau'n sylweddol is.

Mae costau eraill yn cynnwys costau staff yn Llywodraeth Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru. Does dim disgwyl i'r cynllun arwain at unrhyw gostau staff ychwanegol o'i gymharu â'r sefyllfa wrthffeithiol (sef aros yn System Masnachu Allyriadau'r UE).

Buddion – trosglwyddiadau i gronfeydd cyhoeddus

Bydd y sector cyhoeddus yn cael budd o unrhyw refeniw adwerthu sy'n deillio o'r cynllun; felly, gan ddefnyddio'r ddwy sefyllfa ddangosol ar sail £15 am bob tonnell o CO₂e (y pris cadw ar gyfer arwerthu) a £32 am bob tonnell o CO₂e, yn ogystal â'r 8.06 o lwfansau roedd gofyn i gyfranogwyr o Gymru oedd yn rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE eu prynu yn 2019, a gan dybio y byddai'r holl lwfansau'n cael eu prynu mewn arwerthiant, byddai'r trosglwyddiad blynyddol i'r sector cyhoeddus rhwng £120.9 miliwn a £257.93 miliwn. Nid yw'r arian hwn yn cael ei neilltuo o dan yr arferion presennol; yn hytrach, mae'n cyfrannu at goffrau cyffredinol y Trysorlys. Dull arall mae Llywodraeth Cymru yn ei gefnogi, fodd bynnag, yw sefydlu cronfa datgarboneiddio diwydiannol i ailgylchu derbyniadau arwerthiannau i greu pecynnau cyllid er mwyn datgarboneiddio ein diwydiannau ar lefel ddwys.

Bydd y costau a'r buddion heb werth ariannol yn berthnasol yng Nghymru, yn amodol ar benderfyniadau busnesau i fuddsoddi mewn mesurau datgarboneiddio at ddibenion cydymffurfio.

9. Ymgynghoriad

Rhwng 2 Mai 2019 a 12 Gorffennaf 2019, fe wnaeth Llywodraeth y DU a'r Gweinyddiaethau Datganoledig gynnal ymgynghoriad cyhoeddus 10 wythnos yn gofyn am safbwyntiau ar bolisi prasio carbon y DU yn y dyfodol. Ar ben hynny, cynhaliwyd dau ddigwyddiad i randdeiliaid yng Nghymru er mwyn casglu safbwyntiau partïon â diddordeb, gan gynnwys darpar gyfranogwyr y cynllun.

Nododd yr ymgynghoriad mai Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU sy'n gysylltiedig â System Masnachu Allyriadau'r UE yw'r polisi prasio carbon mae Llywodraeth y DU a'r Gweinyddiaethau Datganoledig yn ei ffafrio. Os na fydd modd sicrhau hynny, roedd yr opsiynau amgen yn cynnwys cynllun masnachu allyriadau ar gyfer y DU sy'n sefyll ar ei ben ei hun, treth allyriadau carbon, neu aros yng Ngham IV System Masnachu Allyriadau'r UE. Roedd yr ymgynghoriad yn nodi cynigion polisi ar gyfer Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU ac yn gofyn am farn rhanddeiliaid ar y cynigion hyn.

Ochr yn ochr â'r ymgynghoriad, aeth y llywodraethau ati i gomisiynu Pwyllgor ar Newid Hinsawdd ar y cyd, i gael cyngor ar wahanol fathau o gynlluniau masnachu allyriadau ar gyfer y DU – un cysylltiedig ac un sy'n sefyll ar ei ben ei hun.

Cafwyd dros 130 o ymatebion i'r ymgynghoriad cyhoeddus gan amrywiaeth o randdeiliaid, gan gynnwys rhai sy'n rhan o System Masnachu Allyriadau'r UE ar hyn o bryd a chyrrff anllywodraethol, gyda'r mwyafrif yn cefnogi'r rhan fwyaf o gynigion ar gyfer dyluniad Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU. Roedd cyfran fawr o'r rhanddeiliaid yn mynegi y byddai'n well ganddynt gysylltu Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU â System Masnachu Allyriadau'r UE.

Fodd bynnag, codwyd pryderon gan y diwydiant, yn enwedig yng nghyswllt yr angen am ddull teg, cymesur ac ystyriol o wneud gwelliannau posibl i ddyraniadau am ddim. Er na fydd unrhyw newidiadau'n cael eu gwneud i ddyraniadau am ddim ar ddechrau'r cynllun, oherwydd y diffyg data dibynadwy a chadarn i gefnogi dull arall ar hyn o bryd, byddwn yn dechrau adolygiad llawn o newidiadau posibl ar gyfer y dyfodol yn ystod y misoedd nesaf.

Cyhoeddwyd ymateb y llywodraeth i'r ymgynghoriad, gan gynnwys crynodeb o ymatebion, ar 1 Mehefin 2020.

Mae manylion llawn yr ymgynghoriad ar gael yn: <https://llyw.cymru/prasio-carbon-y-du-yn-y-dyfodol>

10. Aseu'r Gystadleuaeth

Gan gymryd y bydd Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn sefydlu marchnad garbon, mae'r termau "marchnad" a "cyfran y farchnad" yma yn ymwneud ag allyriadau neu lwfansau a ddelir. Goruchafiaeth ambell gyfranogwr yn y cynllun sydd â'r potensial i effeithio ar gystadleuaeth, yn hytrach na goruchafiaeth busnesau yn eu sectorau diwydiannol eu hunain.

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	
Cwestiwn	Ateb ✓ neu ✗
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy na 10% o'r farchnad?	✗
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy na 20% o'r farchnad?	✗
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd gyfran o leiaf 50% o'r farchnad?	✗
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio'n sylweddol fwy ar rai cwmnïau nag eraill?	✓
C5: Ydy'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint cwmnïau?	✗
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch ar gyfer darpar gyflenwyr neu gyflenwyr newydd nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	✗
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau rheolaidd uwch ar gyfer darpar gyflenwyr neu gyflenwyr newydd nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	✗
C8: Ydy newid technolegol cyflym yn nodwedd amlwg yn y sector?	✗
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrywiaeth neu leoliad eu cynnyrch?	✗

Mae dyluniad y polisi, yn enwedig yng nghyswllt lwfansau am ddim, wedi'i lunio i amddiffyn y busnesau sy'n wynebu'r risg fwyaf o fod dan anfantais gystadleuol. Felly, bydd costau mwy yn effeithio ar rai o gyfranogwyr y cynllun yn fwy nag eraill. Fodd bynnag, gan ystyried y bydd dyraniad am ddim yn seiliedig ar weithgareddau a meincnodau, ni ddylai'r farchnad gael ei hystumio.

11. Adolygu ar ôl gweithredu

Mae'r Gorchymyn yn cynnwys darpariaeth ar gyfer llywodraethau pedair gwlad y DU, sef awdurdod Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU gyda'i gilydd, i gynnal dau adolygiad o weithrediad Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn ystod y cyfnod o 10 mlynedd. Rhaid i awdurdod Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU gyhoeddi adroddiad sy'n nodi casgliadau'r adolygiad. Rhaid i'r adolygiad o'r cyfnod cynnar gael ei gwblhau erbyn 31 Rhagfyr 2023, a rhaid cwblhau'r adolygiad hwyrach erbyn 31 Rhagfyr 2028.

Rhaid i'r adroddiadau adolygu gweithrediad Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU (gan asesu i ba raddau mae diben y Cynllun yn cael ei gyflawni) a gwneud unrhyw argymhellion y mae awdurdod Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn eu hystyried yn briodol yng nghyswllt gweithrediad a diben y Cynllun yn y dyfodol.